
Arkivkode:008

Sak nr.:07/3124

Styresak: **75**

Møte: 13.09.07

SPRÅKPOLITIKK FOR UNIVERSITETET I BERGEN

Bakgrunn

Et utvalg oppnevnt av rektor og universitetsdirektør har avgitt en innstilling med forslag til språkpolitikk for UiB. Den har siden vært på høring, og en rekke instanser har uttalt seg. Innstillingen er forholdsvis omfattende, og framstillingen her blir derfor konsentrert om noen hovedlinjer.

Det var flere grunner til at arbeidet ble satt i gang. I styresak 53/05 fikk styret en orientering om språkpolitikk, der det ble understreket at tiltak var nødvendige for å styrke norskens stilling i høyere utdanning og forskning og for å styrke kompetansen i både norsk og engelsk. I tillegg var et utredningsarbeid i regi av Universitets- og høgskolerådet nylig avsluttet da UiBs utvalg ble oppnevnt; et arbeid som resulterte i et forslag til en nasjonal språkpolitikk for uh-sektoren. Oppnevningen var en oppfølging av begge disse initiativene. Dette er også utfyllende gjort greie for i innstillingen selv, jf. side 8. Endelig nevnes styresak 49/06, som gjaldt et forslag om et prosjekt for å heve kompetansen i engelsk for ansatte.

Om innstillingen

Utvalget fikk i mandat å foreslå tiltak som sikrer eller fremmer

- Parallelspråklighet (norsk/engelsk) i forskning og utdanning
- At norsk forskning kan bli kjent internasjonalt
- Språklig balanse og kompetanse i undervisningen
- Norsk som formidlingsspråk
- Nasjonal og internasjonal profilering av UiB
- Tilgang på administrativ informasjon om UiB, på norsk og engelsk

Det er foreslått tiltak på alle disse punktene. I tillegg er det en underliggende beskrivelse og drøftelse av språk og den aktuelle språksituasjonen, der det trekkes paralleller til andre språkpolitiske og -strategiske dokumenter.

Et vesentlig perspektiv har vært språkpresset fra engelsk. I samfunnet utenfor er dette et faktum, og engelskens stilling er ikke mindre dominerende i høyere utdanning og forskning. Dette er på mange måter naturlig og ønskelig, men det setter det norske språket under press. Utredningen viser blant annet til sluttboken fra makt- og demokratiutredningen, som kom i 2003, der det blir framholdt at språket er en del av kulturen, slik at språkdominans ofte vil gjenspeile kulturell dominans. Tiltak for å møte det engelske språkets dominans er utgangspunkt for mange av forslagene i

innstillingen. Det vises også til språkets funksjon som kommunikasjonsmiddel, dets betydning for tenkeevnen og dets symbolverdi.

Utvalget peker på at utstrakt bruk av engelsk har mange fordeler for kommunikasjonen i en internasjonal forskningssammenheng. Det er derimot allmenn enighet om at læring skjer best ved å bruke morsmål. Symbolsk er det dominans og underlegenhet som lett blir det sentrale, og skaden som kan oppstå når noen språk (engelsk) og de kulturelle verdiene de bærer, blir for dominerende. Dette er omtalt på side 15-18 i innstillingen. Når engelsk blir dominant og norsk underlegent, er det ikke faren for at det norske språket skal gå helt under som er poenget, men snarere såkalt domenetap, at norsk blir marginalisert eller forsvinner helt på mer spesifikke områder. For å avverge dette, foreslås en del tiltak som dels skal begrense bruken av engelsk, dels styrke bruken av norsk og dels gi bedre språk både på norsk og engelsk. Utvalget legger også vekt på at bruken av andre fremmedspråk enn engelsk bør styrkes.

Om de foreslåtte tiltakene og om høringen

I det følgende omtales ikke alle de foreslåtte tiltakene, men tiltak som framstår som særlig sentrale eller som har vært viktige for mange høringsinstanser trekkes fram. Det vises ellers til vedlegg 1 og 2, som gjengir de foreslåtte tiltakene og oppsummerer høringsuttalelsene. Det var særlig forslagene i innstillingens kapittel 5, om undervisning, og 6, om forskning og publisering, som var gjenstand for kommentarer.

Undervisning (kap.5)

Tiltak 5A, B, F, G og H har vakt mest oppmerksomhet. Disse er også blant de mest konkrete i innstillingen.

Norsk på 100-nivå (5A): Utvalget foreslår en hovedregel om at undervisningsspråket på 100-nivå er norsk, men at det kan åpnes for å bruke engelsk på 200-nivå. Unntak kan gjelde for emner som er særlig tilrettelagt for utenlandske studenter og undervisning gitt av utenlandske gjester. Høringsuttalelsene uttrykker jevnt over at forslaget er noe for bastant og at en eventuell regel bør være mer fleksibel.

Utlysning av undervisningsspråk (5B): I dag er det en ikke uvanlig praksis at enkeltemner blir lyst ut med opplysning om at undervisningen er på norsk, men at den kan bli gitt på engelsk dersom noen ønsker det. Dette mener utvalget bør unngås. Et vanlig syn blant *høringsinstansene* er at informasjonen bør være entydig på forhånd, enten det er engelsk eller norsk som er ment å brukes. Noen mener også her at forslaget er litt for rigid.

Kreditering av andre fremmedspråk (5F): Utvalget mener at høyeregradsstudenter bør oppfordres til å bruke pensumlitteratur på andre fremmedspråk enn engelsk, og at de bør krediteres for det. Et utbredt syn blant *høringsinstansene* er at det er vanskelig å se hvordan studenter kan bli kreditert for dette. For eksempel kan man neppe la det få noen selvstendig vekt ved karaktersetningen.

"Parallellspråklig" sammendrag (5G): Her er skepsisen nokså stor, særlig når det gjelder studenter med ikke-skandinavisk bakgrunn.

Eksamenssvar på norsk (5H): Utvalget foreslår en hovedregel om at eksamenssvar skal være på norsk, men at det på "somme kurs" kan være lov å velge engelsk. Engelsk bør ikke være obligatorisk, med mindre emnets egenart eller formål krever det. De fleste *høringsinstansene* mener forslaget er for rigid eller for lite spesifikt. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ønsker å beholde dagens ordning, som er nokså fleksibel.

Forskning og publisering (kap. 6)

Her er det foreslått i alt 7 tiltak. Forslagene 6A og E-H har fått mest oppmerksomhet.

Kreditering av språkkompetanse ved tilsetning (6A): Utvalget mener at gode og dokumenterte språkkunnskaper må vektlegges ved tilsetning, herunder kunnskaper i andre språk enn engelsk og skandinavisk. *Høringsinstansene* er skeptiske. Flere peker på at det er uklart hva som ligger i at kunnskapene er dokumentert. Det samfunnsvitenskapelige fakultet mener tanken er for lite gjennomarbeidet, mens Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet mener andre språk enn norsk og engelsk er lite viktige. Dette fakultetet advarer også mot at ytterligere krav til de som skal tilsettes, kan utvanne de kravene som gjelder fra før.

Parallellspråklig sammendrag (6E, jf. også 5G): Det foreslås at alle master- og PhD-arbeider skrevet på et fremmedspråk skal ha et sammendrag på norsk og de som er skrevet på norsk skal ha et sammendrag på engelsk eller et annet fremmedspråk. Det foreslås også kvalitative og kvantitative krav til sammendraget. Av dem som har uttalt seg, advarer NTL og Forskerforbundet mot at dette kan bli tidkrevende for kandidater som er under sterkt tidspress fra før. Det juridiske fakultet peker også på at dette ikke passer så godt for deres virkelighet, mens Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet mener det uansett ikke kan gjelde for ikke-skandinaviske studenter.

Språktjenestесenter (6F): Dette er et forslag om å opprette en tjeneste ved universitetet. Senteret skal etter forslaget tilby språkvask på norsk og engelsk, produsere og vedlikeholde språkressurser på nettet, og tilby skrivekurs. De som har uttalt seg, er i hovedsak positive, og det foreslås til dels flere oppgaver enn de som er skissert i innstillingen. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet mener at det er vanskelig å ta stilling til forslaget før det er bedre avklart hva senteret skal gjøre, hvordan det skal finansieres, etc. Det psykologiske fakultet mener det ikke er noe behov, og viser til at språkvasktjenester er tilgjengelige kommersielt.

Premiering av publisering (6G): Utvalget mener systemet bør justeres, slik at publisering på norsk og publisering i form av bøker og monografier belønnes bedre. *Høringsinstansene* har ulikt syn. Flere er positive, men det blir også påpekt at forslaget har en del problematiske sider og kanskje ligger utenfor emnet for innstillingen.

Øvrige forslag:

Blant de mange forslagene, er det de som gjelder terminologi og norskopplæring som blir omtalt her.

Det foreslås at disipliner som ikke allerede har gode termlister (særlig fra norsk til engelsk og motsatt) får lagd slike. Dette er det i stor grad enighet om, og Det medisinske fakultet ønsker å ta slike initiativ. En del høringsinstanser advarer mot at slike lister lett kan bli statiske og at fagenes egenart kan forsvinne. Det blir også framholdt at termlister trengs på andre områder enn det vitenskapelige.

Utvalget foreslår også styrket norskopplæring for utenlandske ansatte, og en styrket oppfølging av at den enkelte gjennomfører den pålagte opplæringen. Det foreslås flere tiltak for å bedre situasjonen her.

Universitetsdirektørens merknader

Utvalget har laget et verdifullt dokument, med mange forslag som gir grunnlag for både debatt og tiltak. Høringsinstansene er gjennomgående positive, selv om det er skepsis til enkelte forslag.

Blant de sentrale hensynene i oppfølgingen av denne innstillingen nevnes særlig:

- De tiltakene som velges, må være egnet til å oppfylle målsetningene
- Tiltakene bør være konkrete og forståelige, det må være klare ansvarsforhold og det må være mulig å følge opp om tiltakene virker
- Tiltakene må være mulige å finansiere slik at de blir fullgode
- Tiltakene må ses i sammenheng med universitetets ulike strategidokumenter

Oppfølgingen av innstillingen og høringsuttalelsene kan ikke skje i én omgang. En del forslag vil kreve reglementsendringer, for eksempel i tilsettingsreglementene, i grads- og studiereglementet og i PhD-reglementet. Dette må forberedes og ses i sammenheng med reglene ellers. Nye eller reviderte administrative rutiner er også nødvendige på flere punkt.

Tiltak innenfor administrasjon er ikke omtalt i dette saksforelegget, men de fleste av forslagene fra utvalget og fra høringsinstansene er gode og gjennomførbare og bør settes ut i livet. Dette kan i all hovedsak gjøres uten reglements- eller budsjettvedtak.

Når det gjelder undervisning, bør forslaget om en innstramming i bruken av engelsk på 100-nivå i all hovedsak gjennomføres. Det må gis entydig og bindende informasjon på forhånd om det skal undervises på norsk eller engelsk. Det kan selvsagt dispenseres ved gjesteforelesninger, eller dersom et emne bare skulle tiltrekke seg skandinaviske eller ikke-skandinaviske studenter. Dette krever en endring i grads- og studiereglementet.

En slik ordning må også ses i sammenheng med forslagene som gjelder terminologi og utarbeiding av termlister (forslag 4A og B, 5D). Dette er forslag som i stor grad har fått støtte, selv om flere høringsinstanser har pekt på hensynet til fagenes egenart og til at terminologi er dynamisk. Universitetsdirektøren stiller seg fullt ut bak disse forslagene, særlig 4A og 5D. Forslag 4B gjelder fond som ikke styres av universitetet, men det er god grunn til å støtte arbeidet med å utforme søknader til terminologiprojekt. Fagspråk og terminologi er et voksende felt for UiB, jf. at det fra 2007 er opprettet et bachelorprogram i språk og interkulturell kommunikasjon (fellesgrad med NHH), og fra 2010 planlegges det et masterprogram. Tiltak som gjelder terminologi, krever ikke reglementsendring. Ressursbruken må avklares i budsjettsammenheng.

Forslaget om parallellspråklig sammendrag i master- og PhD-arbeider er i utgangspunktet meget positivt, men det kan – som flere har pekt på – føre til økt tidspress. I tillegg kan det bli vanskelig å sette gode og rimelige begrensninger for en slik regel, særlig med tanke på ikke-skandinaviske studenter. Universitetsdirektøren vil likevel gå inn for at det vurderes nærmere, i første omgang for PhD-nivået.

Forslaget om å opprette et språktjenestesenter vurderes som interessant. Det er gitt gode argumenter for et slikt senter, både for publisering på fremmedspråk og for at UiB fører et godt språk både på norsk, engelsk og ellers.

Det synes klart at et slikt senter kan tilføre fagmiljøene og enkeltforskere og studenter mye. Det vil være et viktig virkemiddel for å styrke innsatsen for god språkrøkt ved Universitetet i Bergen. Universitetsdirektøren vil utrede dette spørsmålet nærmere, slik at det kan tas stilling til et språktjenestesenters innretning og finansiering. Forslaget om et pilotprosjekt for styrking av engelskkompetanse ses i sammenheng med dette. Spørsmålet vil bli fulgt opp i budsjettet.

Forslagene om å styrke norskopplæringen for ansatte vurderes også som viktige. De årlige kostnadene til dette tiltaket er for tiden om lag 1,5 millioner kroner. Dagens tilbud vil bli gjennomgått i løpet av høsten 2007. Utvalget fastholder kravet om dyktiggjøring i norsk for utenlandske ansatte. Dette vil bli fulgt opp i det pågående arbeidet med tilsettingsregler.

Når det gjelder forskning og publisering, viser høringen at flere av forslagene kan være vanskelige å gjennomføre. Derimot bør alle fagmiljøer gå inn i drøftinger om egen språkpolitikk i forhold til forskning, publisering og formidling, jf. forslag 6B og C. Dette kan gjøres uten budsjett- eller reglementsvedtak.

Forslaget om å premiere god språkkompetanse ved tilsetting er interessant, men det er vanskelig å se hvordan det kan realiseres. Ikke minst er det en risiko for at det kan bli praktisert ulikt ved ulike fakulteter og innenfor ulike fagfelt.

Bruken av nynorsk på nettsider og i annet informasjonsmaterieell er også tatt opp, jf. tiltak 8A og B. Dette er et felt der Universitetet i Bergen ligger nokså langt framme blant de norske utdanningsinstitusjonene. Det er grunn til å peke på at en del trykt materieell, så som profileringsbrosjyrer og studiebrosjyrer, i stor grad er på nynorsk.

I den videre oppfølgingen av innstillingen vil spørsmålene om språktjenestesenter og norskopplæring for utenlandske ansatte bli utredet konkret med tanke på å klargjøre budsjettmessige og organisatoriske forutsetninger. Annen oppfølging vil skje i forbindelse med saker, som saker om reglement. Ansvar vil bli lagt til de relevante avdelingene i sentraladministrasjonen.

I denne omgangen foreslås en språkpolitisk målsetting for UiB basert på forslaget i innstillingen. Universitetsdirektøren vil understreke at et vedtak om en slik målsetting, der prinsippet om parallellspråklighet fastsettes, vil forplikte alle enheter ved Universitetet i det videre arbeidet, både når det gjelder forskning, undervisning og

formidling. Øvrige tiltak følges opp i reglements- og budsjettsaker, eventuelt på andre måter.

Forslag til

Vedtak:

1. Universitetsstyret takker utvalget for godt utført arbeid i forbindelse med innstillingen "Både i pose og sekk".
2. Universitetsstyret fastsetter denne språkpolitiske målsettingen for Universitetet i Bergen:

"Ved Universitetet i Bergen er undervisningsspråket, administrasjonsspråket og det daglege arbeidsspråket til vanleg norsk. Av omsyn til kontakten med internasjonal forskning, må likevel delar av verksemda skje på engelsk eller andre internasjonale språk. For å ta i vare desse målsetjingane, så vel som ansvaret overfor det norske samfunnet, har Universitetet som mål å utvikle mest mogleg parallellspråkleg praksis. Det skal praktiserast godt språk både på norsk og på framandspråk."

3. Styret ber om at universitetsdirektøren arbeider videre med forslag til tiltak som kan realisere målsettingen i pkt. 2 ovenfor.

27.08.07
PEH

Vedlegg:

1. Tabellarisk oversikt over forslagene til tiltak
2. Tabellarisk gjennomgang av høringsuttalelsene
3. Innstillingen "Både i pose og sekk" - http://www.uib.no/info/aktuelt/UiB_spraak_2007.pdf

Vedlegg 1: Tabellarisk oversikt over forslagene til tiltak

<p>Forslag til språkpolitisk målsetjing:</p> <p>Norsk er hovudspråket til Universitetet i Bergen. Det vil seie at undervisningsspråket, administrasjonsspråket og det daglege arbeidsspråket til vanleg er norsk. Universitetet legg også stor vekt på god kontakt med internasjonal forskning, noko som krev at delar av verksemda må skje på eit av dei større internasjonale språka, oftast engelsk. For både å vere aktiv i internasjonal forskning og å ta i vare ansvaret overfor det norske samfunnet har Universitetet som mål å utvikle mest mogleg parallellspråkleg praksis. Valet av språk bør vere formålsretta og ikkje styrt av politisk prestisje. Det skal praktiserast godt språk både på norsk og på framandspråk.</p>
<p>4A: Fagmiljø som manglar termlister, bør utvikle slike, og den norske terminologien må gjerast lett tilgjengeleg for alle brukarar, f.eks. på nettet i tillegg til i undervisninga.</p>
<p>4B: Dei ymse universitetsfonda vert oppmoda til å gi stønad kvart år til fagterminologiske prosjekt som skal utvikle fagordbøker, der termene vert definerte innholdsmessig og i jamføring med internasjonal terminologi.</p>
<p>5A: Hovudregelen må vere at grunnopplæringa er på norsk slik at undervisningsspråket er norsk på 100-nivået, men med opning for bruk av engelsk på enkeltkurs på 200-nivå. Unntak elles kan vere for kurs som er spesielt tilrettelagde for utanlandske studentar og forelesingar/kurs gitt av utanlandske gjester.</p>
<p>5B: Det er ønskjeleg at ikkje for mange kurs vert lyste ut med formulering som seier at undervisninga vert gitt på engelsk dersom nokon ønskjer det. Det kan verke uryddig, og det kan gi feile signal. I planlegginga av undervisning bør alle (studentane og lærarane) vere informerte på førehand om undervisningsspråk. Det forenklar også administrasjonen om samarbeidsavtalane om studentutveksling er retta mot visse kurs.</p>
<p>5C: Studentar på høgare nivå bør kunne nytte fagspråk på både norsk og engelsk og eventuelt andre språk. Eit godt og viktig tiltak vil vere øving i å skrive fagtekstar på norsk og eit utanlandsk språk i ulike sjangrar og for forskjellige målgrupper.</p>
<p>5D: Fagmiljøa bør oppmodast til å utarbeide termlister på norsk og engelsk til bruk for undervisninga på lågare grad.</p>
<p>5E: Norskopplæringa for lærarar med ikkje-skandinavisk bakgrunn må styrkjast, sjå kap. 11.</p>
<p>5F: På høgare grad bør studentane oppmodast om å bruke pensumlitteratur også på andre framandspråk enn engelsk, og ein bør kreditere studentar som gjer det.</p>
<p>5G: Studentar som skriv masteravhandling på eit utanlandsk språk, skal ha med eit samandrag av oppgåva på norsk, og tilsvarande skal masteravhandlingar skrivne på norsk ha eit samandrag på eit større internasjonalt språk. Samandraget skal vere på f.eks. 5 sider og innehalde ein presentasjon av emnet og metoden og gi ei fagleg drøfting av resultatane som avhandlinga legg fram. Retningslinjer om dette skal stå i alle dei aktuelle studieplanane. Det kan vere svært nyttig om samandraget vert skriva som ein artikkel. (Dette skal ikkje gjelde</p>

utanlandske studentar som er ved UiB på internasjonale mastergradsprogram.)
5H: Eksamenssvar skal normalt skrivast på norsk, men ved somme kurs bør studentar som ønskjer det, ha høve til å velje å svare på engelsk. Studentar bør ikkje vere nøydde til å skrive eksamenssvar på engelsk i kurs der dette ikkje er ein del av eigenarten til eller intensjonen med kurset. Eksamensoppgåvene skal givast på både bokmål og nynorsk.
5I: Det bør lagast kurs og systematisk rettleiing for å styrkje den språklege kompetansen til dei som underviser på engelsk.
6A: Gode og dokumenterte språkkunnskapar må telje ved tilsetjing i vitskaplege stillingar, og dette må komme klårt fram i utlysingstekst når nye stillingar vert lyste ledige. Det bør òg tilleggjast vekt om søkjaren kan dokumentere språkkompetanse i andre språk enn skandinavisk og engelsk.
6B: Fagmiljøa må diskutere seg fram til ein politikk for val av språk i forskning og formidling, der ein tek omsyn til både fagleg utvikling og samfunnsansvar.
6C: I fag der ein helst publiserer på norsk, bør ein vere medveten om at ein òg har eit ansvar for å bidra i den internasjonale fagutviklinga og ikkje berre vere mottakarar av faglege impulsar utanfrå. Dei bør leggje inn i forskingsmåla at dei presenterer prosjekta sine for ikkje-nordiske lesargrupper.
6D: Likeeins bør fagmiljø dominerte av engelsk språkbruk vere medvetne om at også dei har ansvar for å ta del i det norske samfunnet – som debattantar og forskingsformidlarar. Det bør leggjast inn i forskingsmåla.
6E: Ph.D.-avhandlingar og masteroppgåver skrivne på eit framandspråk skal ha eit kvalitetsmessig godt samandrag på norsk, og omvendt skal avhandlingar og masteroppgåver på norsk ha eit tilsvarende samandrag på engelsk eller på eit anna framandspråk som er relevant for vedkommande fag. Samandraget bør vere på 5-10 % av avhandlingens lengda. Det kan vere svært nyttig om samandraget vert skrive som ein artikkel. Retningslinjer om dette bør stå i alle Ph.D.-reglement. (Dette skal ikkje gjelde utanlandske stipendiatar som er ved UiB på internasjonale program.)
6F: Det bør opprettast eit eige kompetansesenter for språklege tenester, som kan tilby språkvaske på både engelsk og norsk, og som kan produsere og vedlikehalde språkresursar på nettet. Senteret bør òg tilby skrivekurs på norsk og engelsk for tilsette ved Universitetet. Desse kursa må gjerast lett tilgjengelege og bør helst vere gratis for brukarane. (Sjå elles kap. 10.)
6G: Premieringssystemet for forskingspublikasjonar bør ta meir omsyn til at Universitetet skal spele ei samfunnsrolle ved å publisere forskingsresultat for ei breiare allmente. Difor må publiseringsskanalar på norsk eller skandinavisk sikrast på begge nivå i klassifiseringssystemet, og bøker og monografiar må vege tyngre i fag der dei spelar ei viktig rolle.
7A: Forskingsprosjekt bør presentere seg med nettsider på både engelsk og norsk, og dei bør leggje ut ein enkel tekst som fortel om hovudformålet. Master- og Ph.D.-studentar bør oppmodast om å presentere delar av arbeida sine i norske tidsskrift eller aviser.
7B: Tilbodet om kurs i skrive- og sjangertrening til bruk i forskingsformidling på styrkjast.
7C: Dei kursa og den hjelpa Formidlingsavdelinga tilbyr forskarane i samband med formidling og mediekontakt, må synleggjerast betre og gjerast lettare tilgjengelege.
8A: Retningslinjene for målbruk ved Universitetet i Bergen bør også gjelde for Internett-sidene, dvs. at minst 30 % av dei norske tekstane skal vere på nynorsk. Nettsidene til Universitetet i Bergen skal vere utforma på eit godt språk både på norsk og engelsk, og dei skal følgje offisiell rettskriving.
8B: Alle faste nettsider, altså informasjons- og presentasjonssider som ikkje vert endra fortløpande, bør vere både i norsk og engelsk utgåve. Parallelliteten bør markerast, f.eks. slik at ein kan velje med å klikke på flagg. Vi viser her til institutta ved Det samfunnsvitskaplege

fakultetet som gode førebilete.
8C: Dei faglege einingane bør med jamne mellomrom ha ein språkleg gjennomgang av den informasjon og dei presentasjonane som ligg ute på nettet, slik at ein unngår utilsikta vekslingar mellom målformar og språk.
8D: Leiarane og mellomleiarane på institutt, avdelingar og einingar skal vere ansvarlege for at retningslinjene vert følgde, og at dei vert oppdaterte med jamne mellomrom.
9A: Standard programvare skal så langt råd vere på norsk, men engelske versjonar bør òg vere lett tilgjengelege.
9B: Universitetet bør i den internasjonale korrespondansen leggje vekt på å bruke også andre framandspråk enn engelsk der det vil høve for mottakaren. Det same gjeld i informasjonsmaterieill retta mot samfunn som ikkje er engelsk-språklege.
11A: Ut frå ønsket om gode læringsvilkår, gode miljø og det ansvaret Universitetet har i samfunnet, må Universitetet halde fast på kravet om at nye tilsette med ikkje-skandinavisk bakgrunn skal lære seg norsk innan to år. Det skal vere opplyst i stillingsannonsane om dette kravet og om at undervisninga til vanleg er på norsk, og kravet bør presiserast under søknadsintervjuet og i tilsetjingsbrevet. Når den tilsette begynner i stillinga, skal styraren gjennom samtale med han eller henne orientere om det praktiske ved opplæringa og lage avtale om framdrift. Det må også vere eit krav at den som vert tilsett, alt frå starten kan kommunisere og undervise på engelsk. (Dette kravet gjeld ikkje stipendiatar.)
11B: Fagmiljøet ved det aktuelle instituttet må kjenne seg plikta til å gå over til å bruke norsk i samtalar med dei utanlandsk tilsette etter ei viss tid for å hjelpe dei i integreringsprosessen. At engelsk er brukt i samtalanen den aller første tida, er naturleg. Men det ligg eit problem i at eit innøvde mønster lett held fram, både fordi det kan vere minste motstands veg, og fordi det krev ein del bevisstheit når ein skal leggje om vanane.
11C: Ettersom det er tale om nokså mange deltakarar på norskkurs, er det mogleg å prøve ut alternative kursopplegg, som til dømes intensivkurs. Vi rår til at ANA lagar eit eige kurs for tilsette, og at det får eit innhald som er meir prega av behova og situasjonen for dei tilsette. Men for at det skal vere fleire val av undervisningstidspunkt, bør dei tilsette også få høve til å følgje eit studentkurs om det passar betre. Det bør også lage ein eigen presentasjon for dette kurset som personalavdelinga og aktuelle institutt kan formidle. (Personalavdelinga og Forskingsavdelinga arbeider for tida med ei støttetjeneste for tilsette frå utlandet.)
11D: Ein bør ikkje gå bort frå kravet om at dei skal gjennomføre kurset med ståkarakter, for eksamenen kan fungere som ei kvittering på at ein har gjennomført pliktene i ein inngått avtale. Dessutan kan dei tilsette ha direkte nytte av å kunne dokumentere også utanfor Universitetet at dei har følgd kurset. Dersom den tilsette får problem med framdrifta i norskkurset, bør han eller ho sjølv ta det opp med instituttstyraren for å finne fram til ev. betre arbeidsvilkår.
11E: Når dei tilsette har gjennomført kurset og lært seg å fungere på norsk, er det somme som ønskjer å perfeksjonere seg. ANA bør vurdere å prøve ut eit spesialkurs for slike der dei kan få arbeide med norsk i akademiske tekstar og i foredrag, og avdelinga må få dei resursane som trengst til å gjennomføre det.
11F: ANA bør også utvikle kurs i nynorsk for utlendingar.

Vedlegg 2: Tabellarisk oppsummering av høringsuttalelsene

(Oversikten er meget kortfattet, og går ikke inn på alle punkt i alle uttalelser.)

Tiltak	Høringsinstanser	Uttalelse
4A: Utvikle termlister	SVT, Med., UA, Od., Sosio., SV, Psyk., Jur., FF,	De fleste positive. Vil ta egne initiativ (Med., Od.). Trengs også på andre områder innen univ. (UA). Bør samordnes nasjonalt (Psyk, MN). Må ta hensyn til fagenes egenart (SV). Uklart (Sosio.).
5A: 100-emner undervises på norsk, med visse unntak	Psyk, Sampol	For bastant
5B: Ikke lyse ut emner med underv. på norsk, men eng. "etter behov"	LILI, UA, Od, Sosio, NOR, SV, Psyk, Jur, FF, MN	For bastant (LILI, Sosio, Psyk, Jur). Mot forslaget (FF, MN). Bør være entydig på forhånd, men ev. med dispensasjonsadgang (UA, Od, NOR, SV)
5E: Styrket norskopplæring for ikke-skandinaviske tilsatte	Sampol	Støtter forslaget
5G/6E: Parallellspråklig sammendrag i PhD- og masterarbeider	NTL, Jur, MN, FF	Kan bli for tidkrevende (NTL, FF) Bør ikke gjelde ikke-skandinaviske studenter (MN) Passer dårlig (Jur)
5H: Eksamenssvar på norsk, men rett til å bruke engelsk "ved somme kurs"	Sosio, Sampol, SV, MN	For bastant (Sosio) For lite spesifikt (SV) Mot (MN, Sampol)
6A: Språkkunnskaper (særlig annet enn engelsk) bør telle med ved tilsetning	Sosio, NOR, Sampol, SV, Psyk, Jur, MN	Uklart hvordan det kan dokumenteres (Alle) Kan være velbegrunnet i fag med fokus på bestemte geografiske områder (Sampol) For lite gjennomtenkt (SV) Ett av mange moment ved vurderingen, men ikke mer (Psyk) Andre fremmedspråk enn engelsk er lite viktige (MN) Kan utvanne øvrige kompetansekrav (MN)
6F: Språktjenestесenter	LILI, Med, UA, Od, Psyk, FF, Form, MN	De fleste positive; ulike forslag til hva slags oppgaver et eventuelt senter skal ha. Skeptisk; tjenester er tilgjengelige fra private aktører (Psyk) For uklart mht. oppgaver og finansiering (MN)

Andre punkt som omtales:

- Muligheten for å kreditere bruk av andre språk enn engelsk: Stort sett skepsis til hvordan det kan gjøres
- Større bruk av nynorsk: Positivt, men bør ikke være bindende for de vitenskapelige i undervisningen og forskningen
- Tiltak innen administrasjonen: For lite omtalt i innstillingen
- Terminologi: Alle UiB-enheter bør få offisielle navn på engelsk

- Publisering: Bedre premiering av publikasjoner på norsk. Ulikt syn; flere mener det ligger utenfor språkpolitikkssaken.
- Bevisst satsing på andre fremmedspråk enn engelsk: Ulikt syn. SVT, NTL: Positive. MN: Lite realistisk.
- Realisere vedtak om pilotprosjekt for å styrke engelskkompetansen (ENG)

Forkortelser:

SVT: Senter for vitenskapsteori

UA: Utdanningsavdelingen

FF: Forskerforbundet

Form: Formidlingsavdelingen

LILI: Inst. for lingvistisk og litterære fag

ENG: Engelsk institutt

NTL: Norsk tjenestemannslag

NOR: Nordisk institutt

Sampol: Institutt for sammelignende politikk